

Lausunto

27.02.2026

Asia: VN/14657/2025-STM-56

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksessä ehdotetaan, että kotihoidon tuen maksamisen edellytykseksi säädettäisiin kolmen vuoden asumisaikavaatimus tuen hakijalle. Esitystä on muokattu niin, että rajaus ei koske enää kumpaakin vanhempaa. SOSTE ei kannata esitystä.

SOSTE viittaa aiempaan lausuntoonsa ja kantaa edelleen huolta siitä, että esitys lisää muutoksen kohteena olevien perheiden köyhyyttä ja asettaa heidät eriarvoiseen asemaan muiden perheiden kanssa. Vaikka esityksen tavoitteet nopeammasta kotoutumisesta, kielen oppimisesta ja yhteiskuntaan integroitumista ovat sinällään kannatettavia, on hyvin epävarmaa, että esityksellä saavutettaisiin nämä tavoitteet. Norjassa vastaavan kaltainen muutos ei tuottanut merkittäviä työllisyys- tai käyttäytymisvaikutuksia. Sen sijaan kolmansista maista muuttaneiden lapsiperheiden suhteellinen tuloköyhyys kasvoi.

Esitys heikentää kohderyhmänä olevien vanhempien mahdollisuuksia tehdä yksilöllisiä, perheen tilanteen ja yksittäisen lapsen edun huomioivia ratkaisuja. Esitys osuu erityisesti maahanmuuttajaperheisiin ja erityisesti naisiin.

Muokatussa esityksessä ehdotetaan, että kotihoidon tuki maksettaisiin vain lasta pääasiallisesti hoitavalle vanhemmalle tai muulle huoltajalle. Kotihoidon tukea ei maksettaisi, jos pääasiallisesta hoidosta vastaisi muu henkilö, kuten isovanhempi. Tämä muutos koskettaa kaikkia kotihoidontukea hakevia kotitalouksia riippumatta asumisajasta. Esityksessä arvioidaan, että perheitä, joissa pääasiallisesta hoidosta vastaisi muu henkilö, olisi noin 2200 vuodessa, mutta muuten tämän rajauksen vaikutuksia perheille ei ole esityksessä juurikaan arvioitu.

Esityksen vaikutusarviot ovat epävarmalla pohjalla, koska ihmisten käyttäytymisvaikutuksia on vaikea ennustaa. Niinpä muutos voi heikentää ihmisten toimeentuloa esityksessä arvioitua enemmän. Myös palveluiden osalta tulisi varautua siihen, että vaikutukset saattavat erota esityksessä arvioidusta.

Oletettavasti kotoutujien määrä tulee kasvamaan työllisyyspalveluissa. SOSTE painottaa, että työllisyyspalveluissa tulee varmistaa riittävät resurssit, jotta kaikille voidaan tarjota laadukasta tukea kotoutumiseen. Jo nyt toimeentulotukeen tehtyjen muutosten myötä työvoimaviranomaisille tulee uusia asiakkaita, mikä vaatii resursseja ja palvelujen kehittämistä. Samalla pitää varmistaa, että myös kotiin ilman kotihoidontukea jäävä ryhmä tavoitetaan kotoutumispalveluiden piiriin, ja että heille tarjolla olevat palvelut eivät heikkene ja kotoutuminen vaikeudu.

Etuuksien rajaamisen sijasta kotoutumisen edistämiseksi tulisi huomioida ihmisten yksilölliset tilanteet ja tarjota riittävästi kotoutumista edistäviä palveluita ja koulutuksia. Työelämäsyryntään on puututtava. Vieraskielisten lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen, erityisesti yli 3-vuotiaiden osalta, on jo korkealla tasolla. Jos varhaiskasvatukseen osallistumista halutaan edistää, tulee se tehdä ratkaisuilla, jotka eivät ole syrjiviä.

Järvinen Anna
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry